

Коммерциялық банктердің қызметін ұйымдастыру

PhD, доцент Досжан Р.Д

Дәріс жоспары:

1. Банктің құрылтай құжаттары
2. Банк ашуға рұқсат
3. Банктерді ерікті түрде қайта ұйымдастыру

Банк қызметін заңнамалық реттеу

1995 жылғы 31 тамыздағы “Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы” №2444 және “Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы” Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 30 наурыздағы N 2155 Заңы.

**Қане, іздеп көрейін.
Коммерциялық банктің
қызметін реттеу қандай
заңдарға негізделеді?**

Банктің құрылтай құжаттары. Банк құру туралы құрылтай шартында міндетті түрде болуға тиіс:

- құрылтайшылар туралы мәліметтер, олардың әрқайсысының толық атауы мен орналасқан жерін қоса алғанда, сондай-ақ олардың мемлекеттік тіркелуі туралы деректер(заңды тұлғалар үшін), аты-жөні, азаматтығы, тұрғылықты жері және жеке басын куәландыратын құжаттың деректері (жеке тұлғалар үшін);

- акциялардың саны, санаттары және орналастыру бағасы туралы мәліметтер.

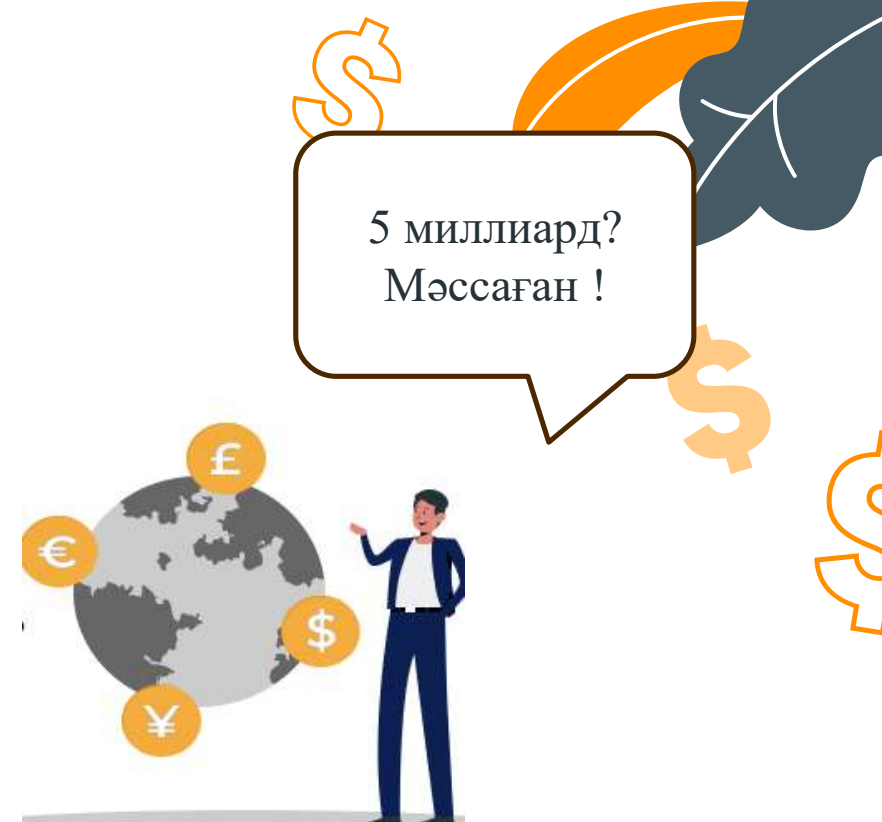
Банктің құрылтай құжаттары қандай болу керек екен?

Банктің Жарғысында міндетті түрде болуы тиіс:

- банктің толық және қысқартылған атауы;
- банк қорларын (резервтік капиталды) пайдаланудың түрлері мен тәртібі туралы мәліметтер;
- банк органдарының шешім қабылдау тәртібі.

Жаңадан құрылған банктің жарғылық капиталын оның акционерлері оны тіркеген кезге қарай 50% - ға және тіркелген күннен бастап күнтізбелік бір жыл ішінде толық төлейді.

Жаңадан құрылатын банктер үшін жарғылық капиталдың ең аз мөлшері 5.000.000.000 (бес миллиард) теңгені құрайды.

Банк қызметін
ұйымдастырудың
қандай
принциптері бар?

Нақты қолда бар ресурстар шегінде
жұмыс істеу

Экономикалық тәуелсіздік

Коммерциялық банктің өз
клиенттерімен қарым-қатынасы
шарттық негізде әдеттегі нарықтық
қатынастар ретінде құрылады

Жанама экономикалық әдістермен
мемлекеттік реттеу

**Банктер қандай
функциялар
атқарады екен?**

Ақша капиталын жинақтау және жұмылдыру

Несиедегі медиация

Шаруашылықта есеп айырысулар мен төлемдер жүргізу

Төлем құралдарын жасау

Бағалы қағаздарды шығаруды және орналастыруды ұйымдастыру

клиенттерге кеңес беру қызметі

Банк ашуға рұқсат алу үшін не істеу керек екен?

Банк ашуға рұқсат. Заңды немесе жеке тұлға Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігіне банк ашуға рұқсат беру туралы өтінішпен жүгінуге құқылы. Өтініш қазақ немесе орыс тілдерінде беріледі және онда өтініш берушінің мекенжайы қамтылуға тиіс.

а) банктің құрылтай құжаттарының қолданыстағы заңнамаға сәйкес келмеуі;

б) банк атауының заң талаптарына сәйкес келмеуі;

в) банктің жарғылық капиталы мөлшерінің, құрамының және құрылымының сәйкес келмеуі;

г) банк құрылтайшыларының қаржылық жағдайының тұрақсыздығы;

д) банктің басшы лауазымдарына кандидаттардың ең төменгі талаптарға сәйкес келмеуі;

е) шетел қатысатын банктің құрылтай құжаттарының заң нормаларына сәйкес келмеуі.

Банк ашуға рұқсат беруден бас тартудың негіздері қандай?

Банктерді ерікті түрде қайта ұйымдастыру (біріктіру, біріктіру, бөлу, бөліп шығару, қайта құру) уәкілетті органның рұқсатымен акционерлердің жалпы жиналысының шешімі бойынша жүзеге асырылуы мүмкін.

- *Біріктіру дегеніміз* – екі немесе одан да көп несие ұйымдарының барлық құқықтары мен міндеттерін беру және соңғысының қызметін тоқтату арқылы жаңа несие ұйымын құру.
- *Қосылу* – бір немесе бірнеше несие ұйымдарының қызметін тоқтату, олардың барлық құқықтары мен міндеттерін басқа несие ұйымына беру.
- *Бөлу дегеніміз* – жаңадан құрылған несие ұйымдарына барлық құқықтар мен міндеттерді беру арқылы несие ұйымының қызметін тоқтату.
- *Бөлініп шығу* – қайта ұйымдастырылатын несиелік ұйымның қызметі тоқтатылмай, құқықтары мен міндеттерінің бір бөлігін оған (оларға) бере отырып, басқа немесе бірнеше несиелік ұйымдар құру.
- *Қайта құру* – ұйымдық-құқықтық несиелік ұйымның өзгеруі

Банктерді ерікті түрде қайта ұйымдастыру қалай жүзеге асады?

Банкті консервациялау уәкілетті органның шешімі бойынша банкке қатысты оның қаржылық жағдайын сауықтыру және жұмыс сапасын жақсарту мақсатында әкімшілік, заңдық, қаржылық, ұйымдық-техникалық және басқа да іс-шаралар мен рәсімдер кешенін мәжбүрлеп жүргізуді білдіреді.

Банкті консервациялау мерзімі ішінде уақытша әкімшіліктің қызметін бақылауды Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі жүзеге асырады.

**Банкті
конверсвциялау
дегеніміз не екен?**

Өз
акционерлері
нің шешімі
бойынша

Банк қызметін
тоқтату қандай
негізде жүзеге асады?

Сот шешімі
бойынша
мәжбүрлеп

Қазақстанда несиелік ұйым арнайы рұқсат-лицензия негізінде жұмыс істейді. Онда осы несиелік ұйымның жүзеге асыруға құқығы бар банк операциялары, сондай-ақ осы банк операциялары жүргізілуі мүмкін валюта көрсетіледі.

Лицензия беру үшін алым алынады (банк операциялары үшін 800 АЕК; банктер жүзеге асыратын өзге операциялар үшін 80 АЕК; брокерлік қызмет үшін 400 АЕК; Банктердің бағалы қағаздар нарығында кәсіби қызметті жүзеге асыру жөніндегі операциялары үшін, 800 АЕК, Банктер жүзеге асыратын өзге де операциялар үшін 800 АЕК).

**Банк қызметін
лицензиялау деген
не?**

2023 жылғы 10 шілдеде Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі мәліметтері бойынша қазіргі таңда Қазақстанда **тоғыз банк таратылуда**. 2006-2021 жылдар аралығында Қазақстанда 10 екінші деңгейлі банк лицензиясынан айырылды (біреуі таратылды, тоғызы тарату сатысында).

Соңғы жылдары
Қазақстанда қанша
банк қызметін
тоқтатты?

